

izdaje. V Trstu bi se pač obsodba ne vršila brez hrupa. — V dež. zboru za Istro so čudno začeli svoje delo; dež. glavar dr. Campitelli je govoril samo italijanski, njegov namestnik dr. Dukič samo hrvaški in zastopnik c. kr. vlade je govoril pol laški in pol hrvaški. — Naj se izpopolni vseučilišče v Zagrebu ter odpre že kmalu oddelek za zdravilstvo, zato nabira sedaj posebno društvo denar, ali „dobri prijatelji“ Hrvatov v Pešti, se ne izmenijo nič zato društvo pa tudi ne za vseučilišče. — Neki madjarski stranki je zoperno vse, kar še opominja človeka, da Ogerska ni po vsem sama za-se in zato ni čuda, če bôde tem ljudem črno-rmeno bandero v oči, čudo pa je, da jih še kdo zagovarja in to v drž. zboru. To je v resnici domoljubje, ki mu ne želimo, da se dobi še kje drugje enako. Minister Fejérváry pa jih je vendar-le malo krcnil po prstih; škoda, da bode njegova beseda izdala pri njih le malo!

Vunanje države. Da niso hodili Italijani poštene poti, ko so vzeli sv. Očetu Rimsko mesto, to je znano, zato pa nič niso radi, če jih kdo spominja na to in sklepi na raznih katoliških shodih so jim torej prav trn v peti. — Crispi, prvi minister ital. vlade, ne mara sprejeti turskega poslanca Vahan-effendija in pravi se, da za to ne, ker je poslanec po svoji veri kristjan, ljubši mu bode pa po takem mohamedanec. — Na Francoskem se pripravlja zveza vseh konservativnih poslancev v eno stranko — v katoliško; žalostno, če je ondi že potreba take stranke, vendar pa, če doseže to, da dobi vlado v svoje roke, ne bode ona brez vse koristi. Doslej so bile vse vlade v nasprotju s katol. cerkvo in je torej v resnici že potreba, če že naj ostane republika, da bode vsaj v rokah kat. mož. — V Angliji prihaja zopet ime Gladstone na vrh in sedanja vlada si je v resnici že v strahu, da ji pri novih volitvah odklenkne ter dobi Gladstone krmilo vlade v roke. To bi bilo vsekako veselo za uboge katoliške Irce! — Nemški zavezni vladi bode treba 269 milj. posojila. Cesar Viljem se je odpeljal s cesarico skosi Monza, mesto v Lombardiji, v Atene ter sta bila več dni gosta ital. kralja Umberta in se bosta, kakor se sliši, tudi nazaj gredoč oglasila pri njem. Ne vemo, kaj da kje pomenja to veliko prijateljstvo. — Ako je resnica, odšel je ruski car iz Berolina ter nesel seboj zavest, da Rusija nima sovražnika v Evropi, ki bi jo silil v vojsko. — Prince Koburški, knez vseh Bolgarov, je bojda dosegel novo drž. posojilo in sicer pri „Länderbanki“ na Dunaji ter se vrne kmalu nazaj v Sofijo. — Srbska skupščina že zboruje in jej gre doslej posvetovanje še vse po volji, predloga gledé kraljice Natalije pa še nima v rokah. — Iz Črne gore preseli se 1200 ljudi na srbsko zemljo, ker nima uboga dežela za-

nje kruha. — Raznesel se je bil glas, da so se na Kreti, otoku pod tursko oblastjo, vzdignili štirje polki ter Šakir-effendiju odrekli pokorščino. Effendi pa preklicuje to vest, češ, da ni nič resnice na njej. — V Zanzibaru, v Afriki, je tamošnji sultan izdal povelje, da so vsi otroci sužnjev, porojeni v tem letu, prosti in je sultan tudi sicer pri volji, naj se stori v njegovi državi vse za to, da se odpravi suženjstvo. — Po časi, vendar pa si vedno več tal pridobiva Nemčija v Afriki in je vidno, da išče ona odpreti pot svojim trgovcem, čem dalje bi se dalo. — V Minesotti, državi v severni Ameriki, so si tamošnji Slovenci vstanovili podružnico sv. Cirila in Metoda in šteje podružnica že čez 150 udov. To je lep glas iz novega sveta.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnja Ptujška.

(Dalje.)

b) Reformacija ali cerkveni razdor.

Znano je, da se je seme krivovere, katero je početkom 16. veka v Nemčiji zasejal Martin Luter, le prehitro razširilo tudi po Avstrijskih deželah. Na Štajarsko zatrosilo se je s Solnograškega ter je toliko bujnejše rastle in se globoko vkoreninilo, ker je našlo že precej obdelana-in pripravna tla.

Koncem 15. veka gospodarila je namreč vsepovsodi, osobito pa po mestih, trgih in vitežkih gradovih strašna razuzdanost in nravna popačenost. Ljudstvo je v verskem oziru bilo v obče mlačno in v nemarno ter se ni brigalo ne za poste in nedelje, ne za prejemanje sv. zakramentov in za druge verske dolžnosti, temveč je živelo po svojih grešnih željah in streglo vsem le mogočim strastem. Isto tako se je tudi med svetno duhovščino in po samostanih šopirila pohotnost in kar je v zvezi z njo ter je pouzročila semtertje grozen nered. Cesar Maksimilijan I. je sicer na deželnem zboru v Inomostu, dne 24. maja l. 1518. dal med drugim tudi ukaz, da se mora bogokletstvo, pijančevanje, potrata pri gostijah in pogrebščinah, gizdost v oblačilu, goljuhnja, razuzdanost itd. ostro kaznovati,¹⁾ a ker takih in enakih ukazov ni nikdo izpeljeval, je vse pri starem ostalo.

K temu so se v srednjem veku vtihotapile tudi v katoliško cerkev različne nerodnosti, katerih vrhovni cerkveni poglavarji pri najboljši volji niso mogli kar čez noč odpraviti.

Ni se toraj čuditi, da je nova vera pri tako ugodnih razmerah našla povsod mnogo prijateljev. Grajščaki in plemenitaši, katerim so se po cerkvenem premoženju slinje cedile, so

¹⁾ Muchar. VIII, 272.

z veseljem odprli svoje gradove in hiše luteranskim pridgarjem, ki so učili, da človek sme krasti, pleniti, ubijati, zakon prelamljati, kajti vsega tega ne kaznuje Bog, ker ni greh; Bog kaznuje le nevero.¹⁾ S takimi nauki upali so namreč svoje namene najložje doseči. Pa tudi prostemu ljudstvu ugajala je taka vera: saj je obetala svobodo in brezskrbno življenje na tem, nebesa pa na unem svetu.

S prva širila se je ova krivovera bolje po gornjem, kakor po spodnjem Štajarskem, ker slovensko ljudstvo nemških pridgarjev in knjig ni umelo. Pozneje pa, ko so začeli pridgarji dohajati s sosednje Kranjske in je glavni reformator na Slovenskem, Primož Trubar precej časa bival kot beneficijant v Celji, od koder je s svojimi privrženci širil krivoverske nauke med prosto ljudstvo, zatrosila se je ta pogubljiva kuga tudi po Slov. Štajarskem.

Živo besedo luteranskih pridgarjev podpiralo je tiskarstvo, katero je mesta in dežele z množino raznovrstnih knjig in spisov preplavilo. Nič manj je razvoj luteranstva, zlasti po mestih, pospeševala zveza z glavnimi zavetišči in gojišči nove vere, z vseučilišči na Nemškem, kamor so sinovi grajščakov in odličnih meščanov radi zahajali.²⁾ (Dalje prih.)

Smešnica 43. „Kako daleč“, vpraša nemški popotnik madjarskega pastirja, „kako daleč še je tje do bližnje vasi?“ — „Dve pipi tobaka“, odreže se mu pastir. — „Tedaj pa mi posodi svojo!“ poprosi ga tujec, ali pastir jo je v tem že mahnil za svojo čredo.

Razne stvari.

(Mil. knezoškof.) Ako ostane pri tem, pridejo mil. knezoškof Mihael v Maribor že v nedeljo, dne 17. novembra ter imajo potem svojo prvo slovesno službo božjo v stolni cerkvi.

(Odlikovanje.) Gospod dr. Fr. Radaj, namestnik dež. glavarja in dež. poslanec za Mariborski okraj, dobil je red železne krone 3. vrste. Njegovi slov. volilci bodo vsekako veseli visocega odlikovanja svojega poslanca in kakor se čuje, priredé mu oni tudi posebno veselico vsled tega, v zahvalo za njegovo domoljubno delovanje.

(Imenovanje.) G. J. Jezernik, pristav pri c. kr. okr. sodnija l. br. v Mariboru, postal je okr. sodnik v Loži na Kranjskem in g. Fr. Podgoršek je postal avskultant za Štajarsko.

(Ljudske šole.) Na celem Štajarji je 790 javnih ljudskih šol in na njih se podučuje v nemškem jeziku pri 546, 176 v slov. in pri

68 v slov. in nemškem jeziku. To vam je vse-kako čudno razmerje, ako se gleda na število Nemcev in Slovencev, kar jih biva na zelenem Štajarji.

(Lovska postava.) V dež. zboru v Gradci je bil g. M. Vošnjak lani nasvetoval, naj si slavni dež. odbor pregleda lovsko postavo ter poroča potem v dež. zboru, je-li potreba kake spremembe. Dež. odbor pa ima letos poročilo — kratko in ne vemo, če zato tudi dobro, da ne vidi on nobene potrebe za kako spremembo.

(Trgatev.) Da-si vreme jako moti trgatav, vendar je sedaj že pri Mariboru, po slov. in ljutomerskih goricaх pri kraji. Razloček je pri vinu velik. V vinogradih, ki so jih škropili, je bilo večinoma obilo in zdravo grozdje in vino se prodaja pri Ormoži in Ljutomeru štrtinjak po 100—110 gold. Kjer pa niso škropili, pa so imeli strupeno roso, tam je le malo vina in je veliko slabše ter še nima prave cene.

(Vinorejska šola) v Mariboru je štela lani 32 učencev, med njimi je bilo 23 slov. dečkov in torej le 9 izmed drugih narodov. In v katerem jeziku se je kje podučevalo vseskozi na tej deželni šoli? To je prazno vprašanje za-nj, kdor zna, da je dež. odbor v Gradci gospodar te šole.

(Za ljudske šole) plačala je štajarska dežela v letu 1888 759.529 fl. 59¹/₂ kr. V tem se ve, da nismo všteli tega, kar so okraji in občine vplačale za-nje. Ako je šola dobra, ni nikoli predraga, vendar pa boli človeka, ako ne vidi nikjer meje za stroške.

(Okr. zastop.) Odkar je okr. zastop v Celji v rokah slov. mož, ima „D. W.“ vedno kaj, da graja pri njegovem gospodarjenju. Njej sedaj celo to ni po volji, če se v tem zastopu stori kaj — zastonj ali pod ceno. Pri prejšnjem tacih reči se ve, da ni bilo mogočih.

(Tatvina.) V hišo J. Lakožič, posestnice pri sv. Lovrenci na kor. žel, vtihotapila se je uni četrték Mica B, hči urarja v K., ter je prestikala njene omare in bila je že našla denar. V tem hipu odpró se vrata in c. kr. žandar se prikaže ter jo povabi seboj. Pravi se, da bi si bila rada dobila kaj za svojo ženitvo.

(Požar.) Na Murškem vrhu v slov. goricaх je zgorelo v noči 18. oktobra gosposko poslopje grofa d'Avernas in se sodi, da je zlobna roka kriva požara.

(V spanji) je dekla Zefa G. na Vrhéh pri Konjicah zadušila svojega otroka, ki je štel 6 mesecev svoje dobe. Tako poroča „D. W.“ Nam se zdi čudno tako trdno spanje, nič pa ne „tetki“ v Celji.

(Duhovske spremembe.) Č. g. Jože Rostohar, provisor v Zdolah, dobil je isto župnijo in č. g. Jakob Zupanič, provisor pri sv. Ožbaltu pri Dravi, le-to župnijo.

¹⁾ Dr. M. Robič, Gesch. d. Prot. in der St., 56. — in Dr. J. Križanič, Zgodovina sv. kat. cerkve, III., 58.

²⁾ Dr. Fr. v. Krones, Gesch. Oest., III., 243.